

UZGOJ NJEMAČKIH OVČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Rimar, Hrvoje

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:944743>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Hrvoje Rimar, apsolvant

Preddiplomski sveučilišni studij smjera Agroekonomika

UZGOJ NJEMAČKIH OVČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Hrvoje Rimar, absolvent

Preddiplomski sveučilišni studij smjera Agroekonomika

UZGOJ NJEMAČKIH OVČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Prof. dr. sc. Tihomir Florijančić, predsjednik
2. Doc. dr. sc. Ivica Bošković, mentor
3. Izv. Prof. dr. Siniša Ozimec, član

Osijek, 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. IZVORI PODATAKA I METODE RADA	2
3. POVIJEST UZGOJA NJEMAČKIH OVČARA	3
4. PRAVILNIK O UZGOJU NJEMAČKIH OVČARA	5
4.1. Uzgoj nje mačkih ovčara u Republici Hrvatskoj	6
4.2. Uzgojna selekcija Körung	7
5. STANDARD I OSOBINE NJEMAČKOG OVČARA	9
5.1. Izgled.....	10
5.2. Narav i karakter	12
6. PREHRANA	13
7. ODGOJ ŠTENADI	15
8. ODGOJ I ŠKOLOVANJE	16
9. BOLESTI	18
9.1. Displazija	18
10. ZAKLJUČAK	20
11. POPIS LITERATURE	21
12. SAŽETAK	22
13. SUMMARY	23
14. POPIS TABLICA	24
15. POPIS SLIKA	25
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	26

1. UVOD

Njemački ovčar je pasmina pasa iz FCI skupine I (pastirski psi i psi goniči stoke). Čest je kućni ljubimac i jedna od najraširenijih pasmina pasa. Puno se koristi za potrebe vojske i policije, te pomaže slijepim osobama kao vodič. Potiče od starog njemačkog psa Hofwachtera. Prvi put se pojavljuje 1704. god. na dvoru kralja Leopolda I. Konačan oblik poslije dugogodišnje selekcije dao je Max Emil Friedrich von Stephanitz.

Odgovoran uzgoj pasa nije lak ni jednostavan, a zahtijeva veliko znanje i iskustvo. Opasnosti uzgoja također nisu zanemarive. Ženku treba othranjivati do dvije godine da bi se vidjelo zadovoljava li uvjete za parenje, a katkad štenci uginu mladi ili se uza svu skrb razbole. U posljednjih nekoliko godina uzgajivači su se počeli povezivati sa svjetskim udrugama pa će polako krenuti i na svjetsko tržište. Unatoč tome, većina se tim poslom još bavi samo iz velike ljubavi prema životinjama.

Uzgajivačima veliku pomoć pruža Hrvatski kinološki savez (HKS), koji je neprofitna udruga koja vodi brigu o čistokrvnim psima. HKS godišnje izda oko 9000 rodovnica za različite pasmine pasa u Hrvatskoj.

Slika 1. Njemački ovčar

Izvor: <http://www.rescueagermanshepherd.or>

2. IZVORI PODATAKA I METODE RADA

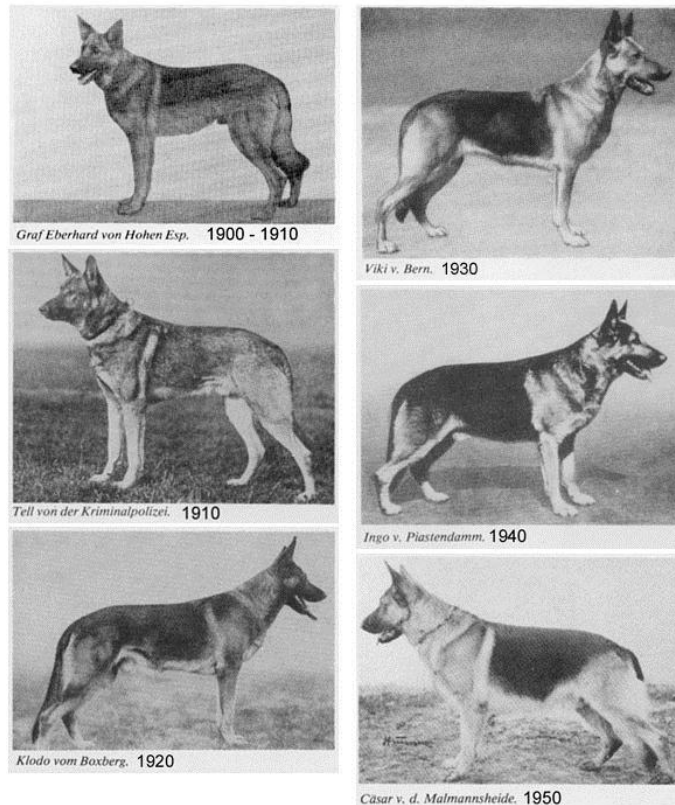
Podaci korišteni za izradu završnog rada prikupljeni su iz različitih izvora i dostupne literature koje se može naći u knjižnici Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku kao i iz znanstvenih radova, publikacija, završnih radova te internetskih stranica koje su povezane s temom rada. U razgovoru s gospodinom Josipom Novakom koji je predsjednik udruge uzgajaca njemačkih ovčara u Osječko-baranjskoj županiji prikupljeni su razni podatci i korisne informacije o uzgoju ove pasmine pasa u Hrvatskoj i inozemstvu.

3. POVIJEST UZGOJANJEMAČKIH OVČARA

Vrlo je rano shvaćena vrijednost ovčarskih pasa, i često puta se kroz povijest spominju i pojavljuju u raznim zapisima, propisima ili zakonima različitih zemalja. Najčešće se spominju kao čuvari državnih granica, skladišta, zatvora, kuća i različitih objekata, dvorova i dvorišta, pa čak i brodova. To su morali biti snažni i krupni psi, zastrašujućeg glasa i snažne glave, kako bi samom svojom pojavom i glasom otjerali lopove i neprijatelje. (V.Stanišić i P.Begonja, 2001.)

Standardizaciju Njemačkog ovčara započinje konjički kapetan Max Emil Friedrich von Stephanitz. Zajedno sa prijateljem Arturom Mayerom 1899. osnivaju klub Njemačkog ovčara (Verein für Deutsche Schaferhunde) koje je objedinjavalo više od 30 000 članova, raspoređenih u stotinjak klubova. Pri uzgoju, Stephanitz daje prednost karakteru nad izgledom. Kao osnovu, postavio je psihičku stabilnost i korisnost. Pod njegovim vodstvom klub u Augsburgu postao je najveća kinološka organizacija u svijetu. U to vrijeme Njemačka se brzo razvija u industrijsku zemlju. Stephanitz zato počinje propagirati Njemačkog ovčara za službu u vojsci i policiji. Najveće djelo je knjiga "Njemački ovčar u riječi i slici", koja je prevedena na puno svjetskih jezika i koja je dugo vremena bila glavna literatura i „zbirka uputstava“ uzgajivačima Njemačkih ovčara. Tijekom prvog svjetskog rata njemački se ovčar koristio u gotovo svim segmentima. Korišten je kao tragač, čuvar, spasilac, pismonoša, pas u službi Crvenog križa itd., a kao takav njemački ovčar postaje sve traženiji.

Vremenom Max Stephanitz postaje svjestan kako novih trendova i potreba tako i određenih nedostataka te sa svojim suradnicima poduzima nove korake u razvoju pasmine. Godine 1925. na Sieger show-u, Klodo von Boxberg postaje svjetski prvak. Taj se pas uvelike razlikovao od svojih prethodnika po duljini tijela, dubini prsiju te izraženijem grebenu.

Slika 2. Povijesni razvoj

Izvor: <http://www.lily.fi/blogit/oisko-tulta/typera-ihminen-karsiva-koira-kannattava-bisnes>

Slika 3. Max Emil Friedrich von Stephanitz

Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Max_von_Stephani

4. PRAVILNIK O UZGOJU NJEMAČKIH OVČARA

Pravilnikom o uzgoju njemačkih ovčara postižu se uzgojni ciljevi postavljeni standardima SV-a i FCI-a. ZUUNJOH je zajednica uzgajivača njemačkih ovčara Hrvatske osnovana 1997. godine. ZUUNJOH je članica HKS-a, preko HKS-a i FCI (međunarodne kinološke federacije koja objedinjava većinu država i većinu pasmina), te krovne svjetske pasminske udruge NO WUSV (svjetska udruga uzgajivača njemačkih ovčara).

Na uzgojnom pregledu za mužjake uzgojnu dozvolu može dobiti mužjak koji, osim općih uvjeta utvrđenih Pravilnikom o uzgoju i upisu pasa, zadovoljava i sljedeće kriterije:

- Posjedovati rodovnicu s upisom DNA u prvoj i drugoj generaciji predaka,
- Ispravan nalaz snimke kukova HD i snimke lakata ED kod ovlaštene klinike.
- Ocjena oblika najmanje vrlo dobar
- Mužjak mora zadovoljiti na probi naravi

Snimanje HD, ED i uzimanje uzorka krvi za utvrđivanje DNA obavlja se istovremeno u jednoj od ambulanti s kojima ZUUNJOH ima potpisani ugovor. Svi psi uvezeni iz drugih zemalja s položenim kōrungom moraju biti predvedeni na uzgojni pregled u Hrvatskoj. Ova odluka se ne odnosi na pse uvezene iz Njemačke i one koji su kōrung položili u Njemačkoj.

Slika 4. Deseta međunarodna izložba njemačkih ovčara u Bjelovaru, siječanj 2015.

Izvor: <http://bjelovarac.hr/najnovije/najbolji-njemacki-ovcari-iz-regije-ponovno-u-bjelovaru/>

4. 1. Uzgoj njemačkih ovčara u Republici Hrvatskoj

Uzgoj njemačkih ovčara u Republici Hrvatskoj oscilira iz godine u godinu i ovisan je o nizu različitih faktora. To su prije svega loša platežna moć kupaca te zbog toga i slaba potražnja kao i podizanje uzgojnih kriterija i standarda za zadovoljenje i dobivanje uzgojne dozvole koja samim time povećava cijenu štenaca. Zbog toga se često na tržištu nalazi štenadi bez valjane dokumentacije i bez rodovnika koji se prodaju preko različitih oglasnika i auto sajмова. Sve to je utjecalo na smanjenje broja legala s valjanim rodovnicima. Tako je 2007. godine uzgojeno 124 legla, 2008. 157 legala, 2009. 140 legala, 2010. 119 legala, 2011. 107 legala, 2012. 85 legala, a 2013. godine je bilo svega 94 legla. Glavni voditelj na skupštini u Križevcima 02. Ožujka 2014. iznio je podatke da je u 2013. godini napravljen veliki pomak što se tiče broja legala u usporedbi s 2012. godinom. Ostvareno je 94 legala s ukupno 476 štenaca, odnosno 9 legala i 113 štenaca više, što iznosi u prosjeku 5 štenaca po leglu. Porast broja legala i štenaca rezultat je blažeg uzgojnog pravilnika koji je stupio na snagu 2013. godine. Iznio je da Hrvatska ima vrlo kvalitetne predstavnike u radnoj klasi na „siegerima“ diljem svijeta, a posebno ističe njemačkog ovčara iz hrvatskog uzgoja Chicco Dogshof, koji je u razredu radnih postigao visoko mjesto - V16. U 2014. godini ostvareno je 131 legala i to 43 legla s kerungom i 88 bez kerunga, odnosno ukupno 651 štenaca. Uzgajala su 52 uzgajivača iz 17 udruga. Kao i prošlih godina 90% legala je visoko kvalitetno. Psi iz Hrvatskog uzgoja, svake godine su sve bolji i bolji. Od Hrvatskih uzgajivača posebno su hvaljeni članovi koji su izlagali na Njemačkom zigeru gdje su izložili preko 10 pasa. Od pasa se ističe ženka Rauba von Ropal uzgajivača Roka Palića koja je ostvarila povijesni rezultat drugu godinu za redom, odnosno ponovno osvajanje titule V-Auslese.

Udruga uzgajivača u Osijeku posjeduje 5 uzgajivača, koji su uzgojili 34 legla, odnosno 151 štene i to s kerungom 24 legla odnosno 53 mužjaka i 54 ženke i bez kerunga 10 legala odnosno 21 mužjak i 23 ženke.

4.2. Uzgojna selekcija Körung

Körung znači izbor, selekcija ili odabir jedinki za daljnji uzgoj. S obzirom da u Hrvatskoj za sada, u prijelaznom periodu, vrijede dva kriterija za uzgoj njemačkih ovčara i to: kriteriji HKS-a i kriteriji Zajednice udruga uzgajaca njemačkih ovčara Hrvatske koji su preuzeti iz Pravilnika SV, uzgojne preglede po tim SV kriterijima radi jasnoće nazivamo körung. Svaka udruga koja želi organizirati körung treba svoj plan prezentirati Izvršnom odboru ZUUNJOH kako bi bio uvršten u Godišnji plan Zajednice. Prve kontakte sa sućem obavlja udruga, da bi potom službeni zahtjev za njegovo uvrštenje na točno utvrđenom obrascu preko HKS-a bio upućen na SV. Do prvog svibnja tekuće godine uz zahtjev se uplaćuje 100 eura na račun SV, na ime troškova administracije. Nakon toga, organizator se mora pobrinuti za prijavnice, izradu kataloga, markiranta s opremom, primjeren teren s izložbenim krugom, dva skrivališta, vagu, stol, stolice, prevodioca s poznavanjem njemačkog, obrasce koji se nabavljaju u SV, te unaprijed pripremljenim formularima za suća (Körmeister) s ispunjenim zaglavljem da se ne bi gubilo vrijeme na taj dio administracije. Svaki pas kojeg se izvodi na körung mora imati snimku kukova, načinjenu kod veterinara koji ima licencu SV i očitano snimku kod ovlaštene ustanove u Njemačkoj, položen radni ispit SchH-1 kod suća s SV licencom ili IPO-1 kod suća s FCI licencom (svi naši suci za rad), te pozitivnu ocjenu eksterijera (3,4,5) od suća s SV licencom. Na körung se obvezno obavlja vaganje psa, provjera mirnoće na pucanj, mjerenje psa i provjera naravi.

Priprema dokumentacije

Vlasništvo nad psom - dokazuje se upisivanjem imena vlasnika sa potpunom adresom na zato predviđenom mjestu u rodovnici. Ako ste drugi ili treći vlasnik, svoje vlasništvo morate u skladu s pravilnikom HKS-a registrirati u HKS-u, i svakako upisati svoje podatke u rodovnicu.

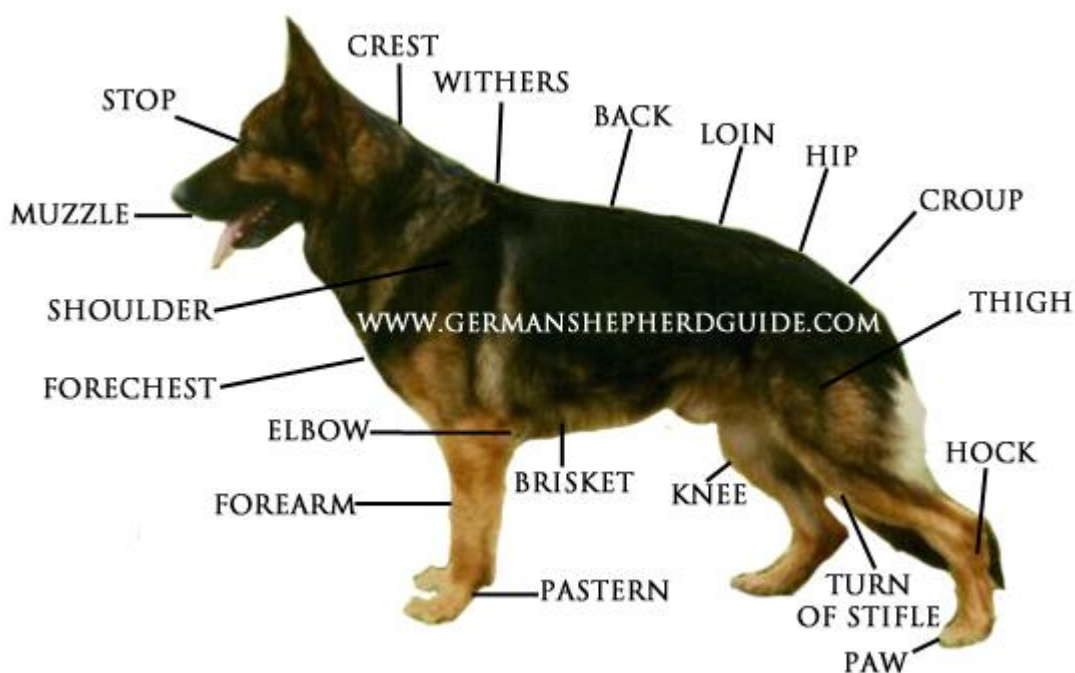
Ocjena eksterijera - kako bi pas mogao pristupiti körungu i biti upisan u uzgojnu knjigu, mora biti ocjenjen od suća sa SV licencom. Najmanja ocjena je ocjena dobar.

Radni ispit - za priznavanje körunga potrebno je imati ispit po programu IPO-1, položen kod suca za rad s FCI licencom, odnosno HKS licencom. Program SchH kojega sada nazivamo VPG može se polagati samo u Njemačkoj kod suca za rad sa SV licencom. Ako ispit nije upisan u rodovnicu, obavezno treba priložiti presliku radne knjižice, a još bolje izvaditi kod HKS-a certifikat o položenom radnom ispitu. Takav certifikat treba priložiti uz dokumentaciju koja se šalje u SV.

Nedostatak zuba - u slučaju dozvoljenog nedostatka zuba potrebno je imati potvrdu o snimanju spornog zuba izdanu od veterinara sa SV licencom, a koju za potrebe ZUUNJOH ima dr. Ivan Kvakani iz Čakovca. Takav nalaz obavezno se upisuje u rodovnicu.

5. STANDARD I OSOBINE NJEMAČKOG OVČARA

U povijesti, popularnost pasmine i mogućnost zarade dovela je do hiperprodukcije, odnosno toga da su se uzgojem te pasmine počeli baviti ljudi, koji je zanimao samo novac i koji nisu vodili računa o genetici. Pojavile su se mnoge bolesti specifične za tu pasminu. Njemački ovčari postajali su sve više plahi, nepredvidivi i agresivni. Pasma se postepeno smanjivala. Pojavili su se problemi s kukovima, a zadnji kraj odnosno stražnje noge postajao je sve problematičniji. Njemački ovčar mora biti dobro izbalansiran (s jakim živcima) u smislu karaktera, samopouzdanja, te dobroćudan. On mora posjedovati instinktivno ponašanje, otpornost i samopouzdanje kako bih mogao biti pogodan pratilac i stražar.

Slika 5. Izgled njemačkog ovčara

Izvor: www.germanshepherdguide.com

5.1. Izgled

Njemački ovčar je malo izdužen, snažan i mišićav pas. Odnos između visine i dužine, stav i kutovanost nogu tako su usklađeni da omogućavaju dugačak i istrajan kas. Njegova dlaka je otporna na hladnoću. Muževnost mužjaka i ženstvenost ženke trebaju biti očigledni.

Način na koji se pas kreće i kako se ponaša mora jasno pokazivati da je u zdravom tijelu zdrav duh i da su time stvoreni i tjelesni i psihički uvjeti koji mu omogućavaju da u svako doba i sa najvećom izdržljivošću bude korišten kao radni pas. Njemački ovčar je srednje veličine, nešto izdužen, snažan, mišićav, te ima kožu ispod koje nema nepotrebnih naslaga sala i mesa, već su žile, mišići i kosti jasno izraženi. Kostu su mu lake ali snažne. Greben mora biti snažan i naglašen, on blago prelazi u leđa ne narušavajući dobru gornju liniju psa. Visina grebena kod mužjaka iznosi 60-65 cm, a kod ženki 55-60 cm. Glava je klinasta, ne smije biti preduga, dok nos mora biti crne boje. Zubi moraju biti snažni i zdravi, a zubalo potpuno.

Jedna od mana im je velik razmak između zuba. Oči su im srednje veličine, bademastog oblika, koje su koso postavljene i nisu ispupčene. Njemački ovčar ima uspravne uši koje se prema vrhu sužavaju. Vrat je snažan, mišićav i bez viška kože. I kada je najživljeg temperamenta mora biti vodljiv, prilagođavati se svakoj situaciji i određene poslove izvršavati sa radošću i voljom. Mora iskazivati srčanost i čvrstinu i kad treba, mora braniti svog gospodara ili njegovo imanje.

Glava - Odgovara veličini tijela, ne treba biti teška; odaje opći utisak da je glava suha, umjereno široka između ušiju. Odozgo gledano glava se od ušiju ka nosu postepeno i ravnomjerno sužava, sa kosim ali ne oštro izraženim stopom i završava se dugačkom, snažnom i suhom njuškom u obliku klina.

Usne - Usne (labrnje) su zategnute, suhe i pripijene.

Zubi – Zubi su vrlo snažni; škarasti sjekutići oštro prelaze jedan preko drugog, ali to nije podgrizač, a još manje predgrizač.

Uši – Srednje veličine, uši su, u osnovi, široke, visoko nasadene, uspravno nošene, sa šiljastim vrhovima, naprijed okrenute. Nepoželjne su klempave uši. Diskvalificiraju se psi sa odsječnim i spuštenim ušima. Štencima i mladim psima uši ponekad vise do četvrtog ili šestog mjeseca, a katkad i duže.

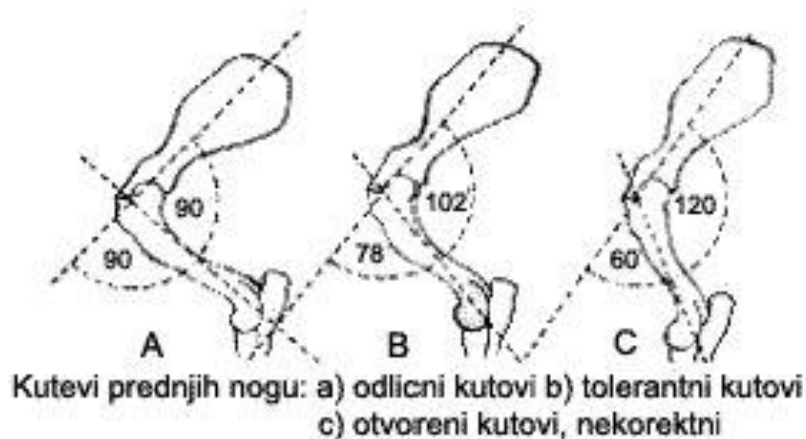
Oči - Srednje veličine, bademastog oblika. Malo koso postavljene, ali nisu "buljave". Boja očiju, po mogućnosti što tamnija. Izraz očiju je živahan i "pаметan".

Trup - Grudi duboke, ali ne pretjerano široke. Rebra nisu ni ravna ni bačvasto zaobljena. Trbuh umjereno pribran. Leđa, uključujući i slabinski dio, ravna i snažna, ne pretjerano dugačka između grebena i sapi. Dužina trupa treba biti veća od visine grebena. Odbacuju se kvadratični i visokonogi psi. Slabinski dio leđa je širok i snažan, a sapi su duge i blago se spuštaju.

Rep - Kitnjasto četkast, dopire do skočnog zgloba i katkad je pri vrhu zavrnut u stranu, iako je to nepoželjno. Kad pas miruje, rep u blagom luku visi nadolje, a kad je pas uznemiren ili kad se kreće, jače savijen i podignut. Rep ne smije biti nošen ravno, niti malo uzdignut iznad leđa. Umjetno prikraćen rep odbacuje se.

Prednje noge - Lopatice dugačke i koso postavljene, ravne i nisu postavljene naprijed. Nadlaktica se spaja s lopaticom pod gotovo pravim kutom i mora biti kao i lopatica, dobro snabdjevena mišićima. Podlaktica je, gledano sa svih strana, ravna. Veze su čvrste, ali ne previše krute. Laktovi nisu ni istaknuti niti priljubljeni.

Stražnje noge - Bedra široka, sa snažnim mišićima. Bedrene kosti prilično dugačke i sa strane gledane koso su postavljene prema odgovarajućoj dugačkoj podkoljenici. Skočni zglob, kao i stražnje došaplje, snažni i čvrsti.

Slika 6. Kutovi prednjih nogu

Izvor: <http://psi-za-neznalice.com/oxwall/blogs/37>

5. 2. Narav i karakter

Njemački ovčar je hrabar, inteligentan, odan u potpunosti, poslušan te podčinjen svom gospodaru. Uvijek u stanju pripravnosti, on žestoko brani gazdu i pri najmanjoj opasnosti, čak i ako nije obučen za to. Obdaren vrlo kvalitetnim njuhom postao je majstor u praćenju traga. Ovaj pas ima potrebu dominirati, stoga mora biti vođen čvrstom rukom gospodara, koji će mu nametnuti svoju volju. Obuka će usmjeriti ponašanje životinje, na ovaj ili onaj način tako da pas može postati opasan mehanizam napada i odbrane ili izvanredan kućni ljubimac. Može živjeti u stanu pod uvjetom da mu se omogući svakodnevno trčanje i potrošnja energije. Neophodno ga je kupiti kod dobrog uzgajivača, koji vam može pružiti sve potrebne podatke o roditeljima psa i objasniti eventualne specifičnosti uzgoja.

Slika 7. Njemački ovčar i dijete

Izvor: <http://www.dogheirs.com/tags/Baby/Post>

Slika 8. Privrženost vlasniku

Izvor: Hrvoje Rimar

6. PREHRANA

Hrana mora biti po svom sastavu uravnotežena i prilagođena dobi psa. Od pravilne ishrane pasa zavisi njihovo zdravstveno stanje, kondicija, spremnost na obuku i slično. Hrana se sastoji od različitih hranjivih tvari koje su psu životno važne. Potreba za energijom ili mineralima vrlo je različita ovisno o dobi psa i o tome koliko je aktivan. Na tržištu se nude različite gotove hrane od vrlo skupih i u pravilu najkvalitetnijih preko zadovoljavajućih po kvaliteti i cijeni, do vrlo jeftine hrane koja ne zadovoljava hranidbene potrebe psa a i zdravstveno je vrlo upitne kvalitete a cijena i kvaliteta ovise prvenstveno o porijeklu sastojaka, dodatka minerala, vitamina i uravnoteženosti sastava po udjelima.

Potrebe u energiji zavise od temperamenta životinje, fizičke aktivnosti, dobi, fizičkog stanja organizma, tjelesne mase, vanjskih faktora itd. Najveće potrebe su kod kuja u laktaciji, štenadi, radnih pasa te gravidnih i životinja izloženih stresu. Uobičajeni izvori proteina u gotovoj hrani su meso peradi i domaćih životinja odnosno stoke za klanje, nusproizvodi mesne industrije, sojino brašno i sačma, različite žitarice, kukuruzni gluten itd. Kokošje jaje smatra se najbolje balansiranim izvorom proteina u pogledu sadržaja esencijalnih aminokiselina. Voda također ima veliko značenje u organizmu životinje. Tijelo odrasle životinje sadrži 60-70% vode, a mlade još više. Ako se izgubi 20-25% ukupne količine vode, dolazi do uginuća.

Tablica 1. Najpovoljnija masa njemačkog ovčara

mjeseci	Mužjak (kg)	Ženka (kg)
1	4.2	3.3
2	9.0	7.5
3	14.2	12.1
4	19.0	16.4
5	22.9	20.0
6	26.1	22.7
7	28.4	24.7
8	30.1	26.1
9	31.5	27.1
10	32.7	27.9
11	33.7	28.6
12	34.5	29.1

Izvor: <http://www.krasgotnik.com>

Tablica 2. Minimalni broj dnevnih obroka psa u različitim životnim fazama

Štenad na sisi	4-5
Odbijena štenad	3
Mladi psi u porastu	2
Skotne kuje	2
Dojne kuje	3 (ili po volji)
Radni psi	2 (ili po volji)
Odrasli psi u održavanju	1 (eventualno 2-3)

Izvor: Velija, i sur. (2008).

7. ODGOJ ŠTENADI

Prvih 36 sati života je kritični period za štenad. Treba im osigurati tihu, toplu prostoriju za okot. Osim pomoći pri sisanju, diranje rukama nije preporučljivo prvih nekoliko dana, a okolina mora biti čista. Uobičajena tjelesna masa štenadi je različita kod pojedinih pasmina, pa tako za njemačkog ovčara iznosi 400-500 g. Štenad rastu vrlo brzo tako da udvostruče tjelesnu masu za 7-10 dana. Kategorija odrasli psi u održavanju podrazumijeva uglavnom kućne pse i one koji žive u zatvorenom prostoru. Umjereno su aktivni i nisu izloženi ekstremnim promjenama vanjske sredine. Održavanje podrazumijeva normalno aktivnog odraslog psa koji nije u graviditetu niti laktaciji, a živi na temperaturi termičke neutralnosti. (Velija i sur., 2008.)

Slika 9. Štene njemačkog ovčara

Izvor: <http://teen-titans-go.wikia.com/wiki/File:German-shepherd-puppy-hd-wallpapers.jpg>

8. ODGOJI ŠKOLOVANJE

Prilikom socijalizacije, odgoja i obuke šteneta odnosno metode obuke bitno je prije svega sve aktivnosti napraviti u svoje vrijeme. Njemački ovčar je dosta zahvalan za obuku i kod njega redosljed i vrijeme obuke određenih radnji ne mora uvijek biti savršen i točno odmjereno odnosno on može ostati kraće vrijeme izvan treninga bez većih posljedica. Kod šteneta se prije svega mora voditi briga o pravilnom odgoju i socijalizaciji. Najbolji oblik obuke mladog psa je kada obuku prolaze zajedno vodič psa i pas uz nadzor, upute i korekcije licenciranog instruktora za rad pasa. Druga metoda je da vodič sam obučava i radi s psom uz pomoć literature i dostupnih video materijala. To je najjeftinija verzija, a koja ujedno može puno doprinijeti u komunikaciji vodiča i psa. Za radnje koje niste sigurni da li ih obavljate pravilno uvijek se možete konzultirati s instruktorom ili u lokalnom kinološkom društvu.

Laka obuka omogućava njemačkim ovčarima da se brzo pripreme za bilo koji zadatak. Uglavnom su obučavani kao čuvari, policijski i stražarski psi, za napad i obranu, odnosno psi za rat. Pored toga, odlični su za druženje i mogu pomoći ljudima s posebnim potrebama. Na natjecanjima u poslušnosti daleko su ispred ostalih pasmina, stoga je nepotrebno objašnjavati koje sve mogućnosti pruža ova pasmina. On je željan učenja, inteligentan i brzo shvaća bit stvari. U radu s njim koristi se uglavnom zapovijed glasom. Većina tih pasa obožava svog vodiča, ali nema pretjeranu potrebu za njegovim dodirima.

Ljudi koji imaju njemačkog ovčara zaborave često na činjenicu da je to radni pas, koji ima potrebu raditi i ispunjavati želje svoga vodiča. Za ovog psa nije dovoljno samo druženje u kući, njega treba zaposliti. Najbolje je priključiti se klubu službenih pasmina pasa, radne kinologije ili nekoj drugoj organizaciji, gdje će oboje moći sudjelovati u raznim treninzima poslušnosti, obrane, okretnosti ili traganja. Sve aktivnosti su dozvoljene kako bi pas ostao fizički i psihički zdrav.

Slika 10. Dresura u klubu njemačkih ovčara u Slavenskom brodu

Izvor: <http://knjosb.hr>

9. BOLESTI

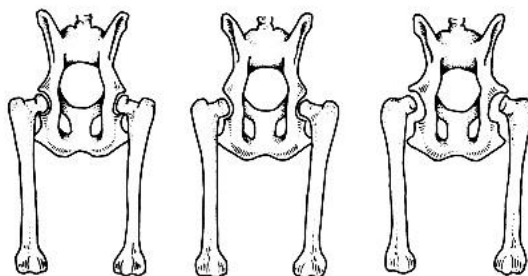
Obilježja zdravog psa su pravilno funkcioniranje svih organa i organskih sustava, a manifestiraju se kroz dobru kondiciju i uhranjenost, dobro razvijen kostur, snažno razvijeno mišićje, elastičnu kožu, glatku i sjajnu dlaku, brzo reagiranje na vanjske podražaje, vlažan i hladan nos, bistre oči, čiste uši, dobro razvijen grudni koš, sastavljeni prsti, tjelesna temperatura između 37,5 i 39°C, broj udisaja 10-30 u minuti, te sjajne vidljive sluznice (Franić, 1994.). Budući da svaku bolest karakteriziraju odgovarajući simptomi, radi postavljanja točne dijagnoze, nužno je sistematski pregledati psa. Bilo kakvo obilježje različito od naprijed opisanih znak je nekakve bolesti ili poremećaja.

9. 1. Displazija

Displazija kukova genetska je bolest koja započinje u ranoj fazi razvoja kostura. Relativno je česta pojava u kinologiji, posebice kod velikih pasmina koje su prošle tzv. „usko grlo“ u uzgoju. Najčešće se javlja kod mladih, brzorastućih pasa velikih pasmina. Bolest je nasljedno uvjetovana anomalija kuka. Pojam displazija opisuje razvojne pogreške na bilo kojem zglobu, pa je kod pasa najčešće u kuku i laktu. Za sada se zna kako previše fizičkog napora i vježbe ili prevelika tjelesna težina u fazi rasta i razvoja mogu povećati rizik od pojave displazije. Uz displaziju, moramo paziti na „trošenje“ zglobova kod velikih pasmina. One rastu brzo i neproporcionalno što čini njihove zglobove labavima, što ih stavlja u rizik od ozljeda zglobova. Ovo se treba kontrolirati pravilnom prehranom, te mineralnim i vitaminskim dodacima. U suradnji sa veterinarom svakom štenetu, kasnije i odraslom psu treba odrediti pravilnu i uravnoteženu prehranu (Velija i sur., 2008.). Ukoliko psi koji imaju neki stadij displazije pate od prekomjerne tjelesne težine, jedu visokokaloričnu hranu, kreću se većinom po betonu i asfaltu, puno hodaju po stepenicama, itd. stradavaju od degenerativnih promjena koje predstavljaju životni problem (Butković i sur. 2013.). Displazija se određuje na osnovu rendgenskog snimka kukova, a u idealnim kukovima se jabučica bedrene kosti čvrsto uzglobljava u dobro formiranu čašicu kuka s minimumom prostora između ove dvije kosti.

Pojedini pasminski klubovi propisali su kriterije kontrole bolesti s obzirom na učestalost i veličinu ove bolesti kod pojedine pasmine. Postoje 3 glavne i priznate klasifikacije i kriterija za ocjenu stupnja displazije, a to su: **FCI** (Federation Cynologique Internationale), **OFA** (Orthopedic Foundation for Animals) i **BVA/KC** (British Veterinary Association/The Kennel Club). FCI metoda rangira 5 stupnjeva za ocjenu stupnja displazije. Stupnjevi idu od A, što označava potpuno zdrav kuk, do E, što označava teške displazijske promjene. Stupnjevanje se određuje na osnovi kuta po Norbergu, stupnju subluksacije, obliku i dubini acetabuluma te sekundarnim promjenama na zglobu. U posljednjih 40 godina rendgenološka je pretraga obvezna i bez nje jedinka ne može dobiti uzgojnu dozvolu. Za pregled, odnosno rendgensko snimanje kukova i dobivanje nalaza psi moraju biti u dobi od najmanje 12 mjeseci.

- **A- Nema znakova displazije-** glava i acetabulum kongruentni su; kranio-lateralni rub acetabuluma izgleda oštro ocrtan i blago zaobljen; zglobni je prostor uzak. Kut je po Norbergu oko 105 stupnjeva. Kod dobrih kukova kranio-lateralni rub pokriva glavu bedrene kosti nešto više u kaudolateralnom smjeru
- **B- Gotovo normalni kukovi-** glava femura i acetabulum blago su inkongruentni; kut je po Norbergu oko 105 stupnjeva ili su glava femura i acetabulum kongruentni
- **C- Srednji stupanj displazije-** glava femura i acetabulum su inkongruentni ; kut je po Norbergu oko 100°. Kranio-lateralni rub može biti blago spljošten.
- **D- Umjereni stupanj displazije-** očigledna je inkongruencija između glave femura i acetabuluma; istaknuta je subluksacija. Kut je po Norbergu manji od 90 stupnjeva..
- **E- Jaki stupanj displazije-** istaknuta je subluksacija ili luksacija glave femura. Kut je po Norbergu manji od 90°. Kranijalni rub acetabuluma očigledno je spljošten. Glava femura deformirana je (gljivastoga oblika). Istaknuti su znakovi osteoartroze. (Butković i sur. 2013).

Slika 11. Prikaz normalno razvijenog kukovlja, umjerene i jake displazije kukova njemačkog ovčara; Izvor: <http://www.nemackiovcara.com/displazija1.php>

10. ZAKLJUČAK

Njemački ovčar je pasmina pasa iz FCI skupine jedan, gdje pripadaju pastirski psi i psi goniči stoke. Prema kinološkim standardima pas je srednje veličine mišićavog tijela koje je, ovisno o tipu prekriveno kratkom ili dugom oštrom dlakom. Zahvaljujući svojoj inteligenciji sposoban je prilagoditi se različitim ulogama odnosno zadacima koje vlasnik pred njega stavi. Kao i tijekom povijesti, tako i danas, njemački ovčari drže se prvenstveno kao službeni psi, kućni ljubimci, ali se koriste za natjecanje u različitim sportskim disciplinama. Poznati su psi čuvari i tragači koje koriste vojske i policije širom svijeta. Njemački ovčar je vrlo inteligentan, poslušan te hrabar i vjeran svom vlasniku. Zaštitničkim karakterom, snagom, izdržljivošću i njuhom pomogli su u spašavanju mnogih ljudskih života.

11. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Stanišić, V., Begonja, P. (2001.): Nemački ovčar, Bačka Palanka, 2001., str. 10.
2. Franić, I. (1994.): Uzgoj, njega, hranidba i bolesti pasa, Split, 1994., str. 34.
3. Velija, K., Šakić V., Omerović A., Vegara M., Softić A. (2008): Uzgoj pasa, Sarajevo, 2008., str. 48. i 55.
4. Butković, V., S. Uvodić, D. Stanin, B. Škrilin, Z. Vrbanac, H. Capak (2013): Klasifikacija displazije kukova i njezina učestalost u pasa. Hrvatski veterinarski vijesnik, 21/2013, 3-4, str. 41.
5. Mladenović, J. (2014.): Utjecaj pasmine na pojavu bolesti kod pasa, završni rad, Poljoprivredni fakultet Osijek, 2014.

Internet izvori:

1. http://www.zuunjoh.hr/pravilnik_o_uzgoju.aspx Križevci, srpanj 2014. (18.7.2015.)
2. <http://www.prijatelji-zivotinja.hr/index.hr.php?id=2158> (25.7.2015)
3. <http://web.studenti.math.pmf.unizg.hr/~marili/standardneosobine.html> (27.7.2015.)
4. <http://www.ljubimci-forum.com/index.php?topic=9214.0> (27.7.2015.)
5. http://www.pasoddy.com/povijest_pasa.php (3.8.2015.)
6. <http://liderpress.hr/arhiva/11741/> (3.8.2015.)
7. <http://psi-za-neznalice.com/oxwall/blogs/37> (6.8.2015)

12. SAŽETAK

Odgovoran uzgoj pasa nije lak ni jednostavan, a zahtijeva veliko znanje i iskustvo. Njemački ovčar ima veliku prednost u odnosu na neke druge pasmine jer on s lakoćom uči. Uzgajivačima veliku pomoć pruža Hrvatski kinološki savez, neprofitna udruga koja vodi brigu o čistokrvnim psima. Pravilnikom o uzgoju njemačkih ovčara postižu se uzgojni ciljevi postavljeni standardima SV-a i FCI-a. Po karakteru je smiren, siguran u sebe, miran, oprezan i vodljiv. Po standardu njemački ovčar mora imati osobine hrabrosti, borbenosti i oštine kako bi bio pogodan za raznovrsnu upotrebu posebno kao pratilac, stražar i zaštitnik.

Ključne riječi: uzgoj pasa, njemački ovčar, karakteristike pasmine

13. SUMMARY

Responsible breeding dogs is not easy nor simple , and requires extensive knowledge and experience. German Shepherd Dog has a huge advantage over other breeds because he teaches with ease. Farmers are a great help provided by the Croatian Kennel Club, a nonprofit organization that takes care of purebred dogs. Regulations on breeding German shepherds are achieved breeding objectives set standards SV and FCI. By character is calm, confident, calm, cautious and conductive. By default the German Shepherd must have qualities of courage, fighting spirit and focus to make it suitable for a variety into use especially as a companion, guard and protector .

Key words: dog breeding, German sheperd, breed characteristics

14. POPIS TABLICA

Redni broj	Naziv tablice	Stranica
1.	Najpovoljnija masa njemačkog ovčara	14
2.	Minimalni broj dnevnih obroka hrane psa u različitim životnim fazama	14

15. POPIS SLIKA

Redni broj	Naziv slike	Stranica
1.	Njemački ovčar	1
2.	Povijesni razvoj	4
3.	Max Emil Friedrich von Stephanitz	4
4.	Deseta međunarodna izložba njemačkih ovčara u Bjelovaru, siječanj 2015.	5
5.	Izgled njemačkog ovčara	9
6.	Kutovi prednjih nogu	11
7.	Njemački ovčar i dijete	12
8.	Privrženost vlasniku	12
9.	Štene njemačkog ovčara	15
10.	Dresura u klubu njemačkih ovčara u Slavonskom brodu	17
11.	Prikaz normalno razvijenog kukovlja, umjerene i jake displazije kukova njemačkog ovčara	19

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

UZGOJ NJEMAČKIH OVČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ BREEDING GERMAN SHEPHERDS IN REPUBLIC OF CROATIA

Hrvoje Rimar

Sažetak

Odgovoran uzgoj pasa nije lak ni jednostavan, a zahtijeva veliko znanje i iskustvo. Njemački ovčar ima veliku prednost u odnosu na neke druge pasmine jer on s lakoćom uči. Uzgajivačima veliku pomoć pruža Hrvatski kinološki savez, neprofitna udruga koja vodi brigu o čistokrvnim psima. Pravilnikom o uzgoju njemačkih ovčara postižu se uzgojni ciljevi postavljeni standardima SV-a i FCI-a. Po karakteru je smiren, siguran u sebe, miran, oprezan i vodljiv. Po standardu njemački ovčar mora imati osobine hrabrosti, borbenosti i oštine kako bi bio pogodan za raznovrsnu upotrebu posebno kao pratilac, stražar i zaštitnik.

Ključne riječi: uzgoj pasa, njemački ovčar, karakteristike pasmine

Summary

Responsible breeding dogs is not easy nor simple , and requires extensive knowledge and experience. German Shepherd Dog has a huge advantage over other breeds because he teaches with ease. Farmers are a great help provided by the Croatian Kennel Club, a nonprofit organization that takes care of purebred dogs. Regulations on breeding German shepherds are achieved breeding objectives set standards SV and FCI. By character is calm, confident, calm, cautious and conductive. By default the German Shepherd must have qualities of courage, fighting spirit and focus to make it suitable for a variety into use especially as a companion, guard and protector .

Key words: dog breeding, German sheperd, breed characteristics

Datum obrane